

сплачують суб'єкти ЗЕД. Вона ґрунтується на сучасних управлінських технологіях (контролінгу, бюджетуванні тощо).

Контрольно-організаційна підсистема, функціонування якої забезпечує: управління митною інфраструктурою; управління персоналом та навчання персоналу; боротьбу з корупцією, впровадження митної етики, внутрішній аудит, розвиток матеріально - технічного забезпечення.

Захисна підсистема виконує такі завдання: боротьба з контрабандою та порушенням митних правил; захист здоров'я та безпеки громадян; захист прав інтелектуальної власності; збір та аналізування інформації щодо порушень у митній справі, з метою запобігання їм або реагування на них.

Інформаційно-статистична підсистема, яка вивчає сферу інформаційного забезпечення та процеси інформатизації у митних органах і виконує такі функції: автоматизацію митних процедур, накопичення та аналізування інформації; електронне декларування; інформаційний обмін з бізнесом; обмін електронними документами та інформацією з державними органами; ведення митної статистики.

Комунікаційна підсистема, яка охоплює міжнародну митну співпрацю, міжнародний інформаційний обмін, залучення зовнішніх ресурсів, співпрацю з бізнесом, сприяння транзиту, забезпечення довіри суспільства.

Матеріально-технічна підсистема: майно митних органів, а також спеціалізованих державних закладів та науково-дослідної установи митних органів є державною власністю.

Соціальна підсистема, що характеризується кваліфікаційним, освітнім, складом працівників митних органів, соціальним захистом працівників митної служби.

Етико-культурологічна підсистема, яка ґрунтується на правилах, нормах та постулатах митної справи.

Саме такий комплексний підхід до розуміння інституціоналізації митної функції сучасної держави є необхідним елементом визнання цієї функції самостійним напрямом державної діяльності. Для сучасної держави, яка веде активну зовнішню торгівлю, відчуває на собі вплив інтеграційних тенденцій, активізує зовнішньоекономічну діяльність, інституціоналізація митної функції за усіма охарактеризованими напрямками є одним з найактуальніших завдань, без вирішення якого неможливо досягти високого рівня економічного і соціального розвитку.

Література:

1. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : підруч./ О.Ф. Скакун.- 3-тє вид.-К. : Алерта ; ЦУЛ,2011.-524 с.
2. Крестовська М.Н. Теорія держави і права. Елементарний курс : навч. посіб. / Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвєєва. – Х. : Одиссей, 2007.- 432 с.
3. Пресняков В.Ю. Современная зарубежная практика регулирования внешней торговли : таможенный аспект : учеб. пособ. / В.Ю. Пресняков.- М. : РИО РТА, 1996.- 312 с.
4. Мельник О.Г. Система управління митною діяльністю в Україні: сутність і структурна декомпозиція/О.Г. Мельник, О.В. Мукач,Х. В. Кабан//Вісник національного університету «Львівська політехніка». Серія «Менеджмент». – 2013.- № 9.- С.39-47.

Тетяна Капустяник

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., старший викладач Гуцул І. А.

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ

Становлення податкової системи в Україні відбувається за жорстких умов економічних і структурних перетворень, де в процесі прийняття Податкового кодексу виявилися суперечності між інтересами бізнесу та держави. Тому подальше вдосконалення податкових норм повинне

відбуватися відповідно до трансформацій у суспільному устрої і сприяти зміцненню національної економіки та поліпшення її структури.

На підставі аналізу практики застосування ПДВ в Україні можливо визначити необхідні передумови для ефективного функціонування податку: а) забезпечення прозорості операцій купівлі-продажу; б) обмеження можливостей фіктивних операцій купівлі-продажу матеріалів, сировини, які призводять до завищення податкового кредиту і незаконного отримання відшкодування; в) високий рівень податкової культури; г) відлагоджений механізм справляння податку; д) стимулювання платоспроможного попиту; е) вільний доступ підприємств до кредитних ресурсів; є) стабільність платіжної системи для запобігання негативному впливу ПДВ на оборотні кошти підприємств. Основними цілями реформування є забезпечення його позитивної регулюючої дії та підвищення фіскальної ефективності ПДВ. Для досягнення цих цілей можна запропонувати комплекс заходів: скасування більшості пільг; відпрацювання механізму виплати бюджетного відшкодування; гармонізацію податкового та бухгалтерського обліку [1, с. 144].

Розглядаючи ставки ПДВ, слід особливу увагу звернути на два моменти. Перший пов'язаний з визначенням кількості ставок, що використовуються, другий – з розміром ставки оподаткування. Перший момент визначається кількістю ставок, що використовуються. Якщо ПДВ обчислюється за єдиною ставкою до всього споживання, то податок буде пропорційним споживанню, але регресивний стосовно річного доходу. Важливим питанням є покращання надійності надходження ПДВ до бюджету і запобігання ухиленням від його сплати. Це можливо лише за умови зниження податкового тиску, тобто формування механізму ПДВ з врахуванням інтересів підприємців, а не тільки для забезпечення фіскальних потреб держави за будь-яку ціну. Податковим кодексом передбачено автоматичне відшкодування ПДВ при дотриманні ряду вимог. Процедура автоматичного відшкодування з врахуванням вимог кодексу є досить складною. Тому значну увагу слід приділити удосконаленню механізму бюджетного відшкодування ПДВ. При цьому слід скористатися досвідом розвинених країн, які свого часу стикнулися з подібними труднощами [2]. В ідеалі відшкодування має здійснюватися після подання першої декларації з ПДВ та виявлення перевищення кредиту. В більшості розвинених країн відшкодування здійснюється протягом місяця після завершення звітного періоду. В багатьох країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою право на відшкодування обмежується: в першу чергу ПДВ відшкодовується експортерам, а інші платники повинні переносити суми перевищення податкового кредиту на наступні періоди, щонайменше на шість місяців. Отже, доцільно забезпечити швидке відшкодування експортерам і платникам, які імпортують великі обсяги інвестиційних товарів та тимчасове обмеження прав на отримання відшкодування і створення певних відстрочок для інших. Це сприятиме покращанню ситуації з надходженнями ПДВ до бюджету, однак, з іншого боку, запровадження обмежень права платників на отримання відшкодування може негативно вплинути на фінансовий стан деяких з них, крім того, це підриває принцип перекладання ПДВ на кінцевого споживача. Тому поступово, по мірі вирішення проблеми виплати відшкодування, названі обмеження повинні зніматись [3, с. 28]. Для вирішення проблеми відшкодування ПДВ доцільними є наступні заходи:

1. Диференційований підхід до стимулювання експорту. Має бути забезпечений диференційований підхід до стимулювання експорту, тобто збереження нульової ставки лише на експорт технологічної продукції і надання звільнення від ПДВ, або навіть оподаткування сировинного експорту за стандартною ставкою, введення мита на деякі позиції вітчизняного експорту. Такий підхід дозволяє ув'язати право відшкодування ПДВ з пріоритетами економічної політики.

2. Оптимізація кількості розрахунків. Тимчасово, до вирішення проблем з відшкодуванням ПДВ, можливо встановити, що відшкодування з бюджету виплачується тільки у випадку, коли дебетове сальдо перевищує певний рівень. В іншому випадку цю суму слід зараховувати в рахунок майбутніх платежів. Це дозволить працівникам фіскальних органів

зосередитись на перевірці обґрунтованості вимог тих платників, які заявляють до відшкодування великі суми.

3. Посилення кримінальної відповідальності за податкові правопорушення.

Література:

1. Валігура В. Інвестиційно-інноваційна спрямованість справляння непрямих податків в Україні / В. Валігура // Світ фінансів. – 2011. – № 1. – С. 144-157.

2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. Сідельникова Л.П. Податкова система: навч. посіб. / Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. – К.: «Видавництво ЛІРА-К», 2012 – 325 с.

Петро Кекіш

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Годованець О.В.

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ФІНАНСОВИХ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ

Модернізація та активізація соціально-економічного розвитку країни вимагає уточнення і розширення компетенції митних інститутів, посилення їх ключової ролі, яка є багатоаспектною – це не тільки зміна митних правил, порядку їх реалізації, але й організаційних структур, що проходило у процесі становлення і якісного зростання митних органів. Реалізація нових компетенцій у регулюванні митних відносин стала можливою завдяки новим інформаційним технологіям, модернізації митного законодавства і організаційної структури контролюючих органів.

Ефективна митна політика не можлива без адекватної системи митного контролю, а запровадження нових прийомів у роботі митних органів є результатом реалізації нової методології регулювання митних відносин, побудовою іншої системи взаємодії зі суб'єктами ЗЕД, яка ґрунтується на принципі вибірковості митного контролю.

Важливою задачею митного контролю виступає вжиття необхідних заходів, направлених на: 1) недопущення порушення вимог законодавства з питань державної митної справи суб'єктами ЗЕД; 2) забезпечення невідворотності покарання осіб, що порушують норми митного законодавства. Слід відмітити, що практика митного комерційного шахрайства набула значних масштабів, це пов'язано з недосконалістю застосовуваних методик митного контролю, недостатністю ресурсів для організації ефективної контрольної роботи. Це не тільки дало можливість для маніпуляцій з основними елементами митного оподаткування (митна вартість, код товару, країна походження товару та ін.), але й зумовило зростання обсягів тіньової економіки, які за приблизними розрахунками становили у 2012 р. від 26% до 45% обсягу офіційного ВВП [1].

Так, маніпулювання основними елементами митного оподаткування спричиняє значну втрату бюджету від податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції, особливо це стосується заниження митної вартості товарів. На підставі проведеного аналізу, А. Зарубницький і О. Рубцов висловлюють серйозну підозру стосовно існування різноманітних схем «шкідливих» для національної економіки, державного бюджету та міжнародного руху товарів [2, с. 93].

Митні адміністрації багатьох країн зосереджують адміністративні і регламентуючі аспекти роботи на товарах, що імпортуються, оскільки дана категорія підпадає під митне оподаткування. Однак, застосування контрольних заходів суцільним порядком відносно всіх суб'єктів ЗЕД і переміщуваних ними через митний кордон України товарів суперечить головному принципу Кіотської конвенції – спрощення митних процедур і скорочення часу на митне оформлення. Саме тому, новітня парадигма реалізації митної політики держави у напрямку спрощення митних процедур щодо міжнародних товаропотоків окреслила найважливіший принцип митного контролю – принцип вибірковості. Його сутність полягає у